

RIKTLINJE

RUTIN

Dokumentnamn: Riktlinje för handläggning och omfattning inom biståndsverksamhet/Insatser i ordinärt boende och Dagverksamhet				
Framtagen av: Lisa Areskoug Gabriela Arvidsson Birgitta Gustafsson Eva-Carin Hult Erja Mattson Gabriela Arvidsson	Gäller from: 2020-11-01	Gemensam med Regionen: ☐ Ja ☒ Nej	Gäller egen regi: ☒ Ja ☐ Nej Gäller privat regi: ☒ Ja ☐ Nej Gäller intraprenad: ☒ Ja ☐ Nej	Process hänvisning: Styrning och ledning
Godkänd av: Hemvårdsnämnden	Gäller tom: 2021-10-31			
Uppdaterad av: Erja Mattson Josef Stenberg Birgitta Gustafsson Frida Olsson Helen Lundqvist	Uppdateringsdatum: 2020-08-31			

Revisionshistorik

Vad har uppdaterats och reviderats i den nya versionen av rutin/riktlinje? Beskriv kortfattat vilken del av dokumentet som ändrats.

Datum för revidering och uppdatering	Beskrivning
2020-03-01	Punkt 6. Beställning och verkställighet reviderades och förtydligades avseende verkställighet.
2020-08-31	Punkt 3.1 stycket ”Det är också en förutsättning att den enskilde lämnar bostadsnycklar till kommunens larmpersonal samt att det inte finns några tekniska hinder som omöjliggör installation av larm.” har tagits bort.
2020-08-31	Under rubriken ”Bakgrund” har stycket ”Fr.o.m. 1 januari 2018 ska beställning för kunder på sjukhus verkställas senast dagen efter beställningsdatum.” tagits bort.

Tillvägagångssätt

Inom hemvårdsnämnden/hemvårdsförvaltningen finns det insatser som i regel riktas till äldre.

För särskilda målgrupper finns det även insatser via socialnämnden/socialförvaltningen som den enskilde kan ansöka om hos socialförvaltningen, exempelvis boendestöd och insatser via LSS. Liksom hemtjänsten är boendestöd ej definierat i socialtjänstlagen. Det är av vikt att de särskilda målgrupperna får insatser som är mest lämpade för den enskilde ur flera aspekter: sammanhållna insatser, lämplighet, rättssäkerhet, personalkompetens och inte minst kostnadseffektivitet.

Nedan redovisas de insatser som finns inom hemvårdsnämndens ansvarsområde.

Hemtjänstinsatser

Begreppet hemtjänst har inte närmare definierats i lag. Insatsen beviljas för att möjliggöra kvarboende i det ordinära boendet och ska utformas så att den enskilde kan medverka efter egen förmåga.

I förarbetena till den tidigare socialtjänstlagen framgår att hemtjänst omfattar dels insatser av servicekaraktär, dels insatser som inriktas mot personlig omvårdnad i hemmet. Alla ansökningar av insatser hanteras utifrån en individuell prövning enligt socialtjänstlagens bestämmelser. I förarbetena till socialtjänstlagen framgår att i begreppet hemtjänst ingår vissa inslag av ledsagning. (proposition 1996/97:124 sidan 88, bet. 1996/97: SoU18 s. 46 f).

Med serviceuppgifter avses bland annat praktisk hjälp med hemmets skötsel, såsom städning och tvätt, hjälp med inköp, ärenden på post- och bankkontor och hjälp med tillredning av måltider samt distribution av färdiglagad middag. Hemtjänstens innehåll kan inte anses uttömmande reglerad genom de exempel som angetts i förarbetena och Högsta förvaltningsdomstolen har i avgörandet RÅ 2008 ref. 38 slagit fast att även insatser som fönsterputsning och gardinupphängning är att räkna till hemtjänst.

I 8 kapitlet 1-2 §§ Socialtjänstlagen regleras rätten för en kommun att ta ut avgifter för bistånd. I 8 kapitlet 2 § första stycket första meningen Socialtjänstlagen anges bland annat att för hemtjänst, dagverksamhet, bostad i sådant särskilt boende som inte omfattas av 12 kapitlet jordabalken eller för annan liknande social tjänst får kommunen ta ut skäliga avgifter enligt grunder som kommunen bestämmer. I 8 kapitlet 3-9 §§ Socialtjänstlagen finns ytterligare bestämmelser om bland annat högkostnadsskydd och förbehållsbelopp. I 6 § anges bland annat att avgifterna för hemtjänst inte får uppgå till ett så stort belopp att den enskilde inte förbehålls tillräckliga medel av sitt avgiftsunderlag för sina personliga behov och andra normala levnadskostnader.

Begreppet "liknande social tjänst" i 8 kapitlet 2 § Socialtjänstlagen är inte heller närmare definierat i lag eller förarbeten. I proposition 1992/93:129 uttalas att den enskilde måste förbehållas tillräckliga medel för att kunna bekosta exempelvis privat utförd städning, hemhandling, snöskottning, fotvård med flera tjänster i det fall sådana tjänster inte inryms i det kommunala åtagandet.

I Halmstads kommun finns ett resursfördelningssystem för att fördela resurserna till verksamheten vad det gäller biståndsinsatser. Resursfördelningen bygger på en vägledning som innehåller uppgift om tidsåtgång och närmre precisering av vad insatsen kan innehålla, se rutin "Resursfördelning och insatsinnehåll". Den enskilde debiteras avgift för hemtjänstinsatser enligt gällande taxa.

I Halmstads kommun används följande begrepp gällande hemtjänstinsatser:

I rutin ”Resursfördelning och insatsinnehåll” regleras frekvens och omfattning, i normalfallet. ”Hushållssysslor” samt ”Personlig omsorg/omvårdnad” beviljas enligt hemvårdsnämndens beslut 2018-02-28, HN 2018/00020, som raminsatser, för att därigenom skapa förutsättningar för ett flexibelt biståndsbeslut inom ramen för beviljad insats i form av ”hushållssysslor” eller ”personlig omvårdnad/omsorg”. Det innebär att den enskilde inte behöver ansöka för varje delmoment som ingår inom ramen för ”hushållssysslor”. Exempel: om en kund inledningsvis är beviljad ”hushållssysslor” i form av hjälp med att bädda och är i senare skede i behov hjälp med att diska behöver inte ansöka om hjälp med disk då detta ingår i ramen för ”hushållssysslor”. Tillägget sker direkt i genomförandeplanen. Anledning till tillägget antecknas i den löpande dokumentationen.

1. Hushållssysslor/Service

1.1 Hushållssysslor

Hushållssysslor kan vara hjälp med att värma mat, duka och plocka i ordning efter måltid, tillsyn samt stötning och/eller tillsyn vid måltid för att kunna äta.

Hushållssysslor kan även innefatta att hämta post, bädda säng, diska, vattna blommor, avtorkning av bänkar, slänga sopor mm. Transport av sopkärl ingår ej, det skall ombesörjas av den enskilda och respektive renhållningsleverantör. Hushållssysslor kan beviljas som en daglig insats.

1.2 Serviceinsatser

Med serviceinsatser avses hjälp till veckostäd, tvätt, inköp, fönsterputs och apoteksärenden.

Ansökan om hushållsgemensamma sysslor enligt ovan avslås om det finns en make/maka/sammanboende som kan utföra sysslan. Av förarbeten till socialtjänstlagen framgår att det förutsätts att samtliga resurser i en hushållsgemenskap används för att tillgodose eventuella behov av hjälp och stöd av praktiska göromål. Att personer som delar hushåll bistår varandra med viss praktisk hjälp, efter egna resurser och förmågor, är normalt och beaktas vid en biståndsbedömning enligt 4 kapitlet 1 § Socialtjänstlagen.

1.3 Ledsagning, bankärenden och social samvaro/utevistelser

Ledsagning

Ledsagning syftar till ledsagning till och från aktiviteter i närområdet, enstaka bankärenden eller i särskilda fall tandläkar-/läkarbesök och dylikt. Se rutin ”Hjälp vid planerade besök på vårdinrättning”. Vid bedömning av ansökningar som avser ledsagning beaktas andra insatser såsom social samvaro/utevistelser.

Social samvaro/utevistelser

Insatsen anpassas efter den enskildes behov och önskemål och beviljas när den enskilde har brister i sitt sociala nätverk eller känner sig ensam och isolerad, I bedömningen ska hänsyn tas till om behovet kan tillgodoses genom närstående eller besök på träffpunkter alternativt deltagande i dagverksamhet.

Bankärenden

Bistånd i form av hjälp med bankärenden samt praktisk hjälp med betalning av räkningar beviljas endast i undantagsfall och vid enstaka tillfällen. Vid återkommande behov av hjälp med bankärenden hänvisas den enskilde till autogiro. Om den enskilde har behov av hjälp med uttag av kontanter ska hon/han i första hand beviljas ledsagning till bank eller bankomat för att själv göra uttaget. Om den enskilde inte kan ta eget ansvar för sin ekonomi har samtliga professioner ansvar

att uppmärksamma detta och informera om, samt vid behov, vara behjälplig vid ansökan om god man.

1.4 Husdjursomsorg

Skötsel och/eller rastning av husdjur ingår inte i skälig levnadsnivå och kan beviljas endast under akuta situationer och under begränsad tid, max 14 dagar, i avvaktan på annan lösning, med visst förbehåll för ledarhundar. Ansvaret för skötsel av husdjur ligger hos den enskilde alternativt legal ställföreträdare. Om den enskilde inte klarar detta kan den enskilde överlåta ansvaret till anhöriga/närstående eller någon annan.

2. Personlig omsorg/omvårdnad

(Omsorg och omvårdnad används som synonymer i detta dokument).

Personlig omsorg avser insatser så som hjälp med att äta och dricka, klä sig, förflytta sig och sköta den personliga hygien. Det kan också handla om insatser som är nödvändiga för att bryta isolering eller för trygghet, t ex tillsyns- och trygghetsbesök, social samvaro/utevistelser.

2.1 Egenvård

Med egenvård menas i detta sammanhang en hälso- och sjukvårdsåtgärd som en legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal bedömt att en person själv kan utföra/instruera eller med stöd/handräckning av någon annan. Ansökan om bistånd för egenvård prövas enligt gällande rutin. Se vidare rutin egenvård samt riktlinje för egenvård framtagen av MAS (medicinskt ansvarig sjuksköterska).

3. Övriga insatser

3.1 Trygghetslarm

Trygghetslarm kan beviljas för att den enskilde ska känna trygghet i hemmet och vid behov kunna påkalla hjälp i akuta situationer. Det är viktigt att den som beviljas trygghetslarm har förutsättningar att hantera det.

Ansökan från nya kunder under 65 år som beviljats personlig assistans 24 timmar/dygn beviljas ej trygghetslarm då behovet av trygghet skall tillgodoses genom assistansen. Kunder över 65 år med personlig assistans dygnet runt med ett mycket progressivt sjukdomsförlopp/palliativa kan i undantagsfall beviljas larm efter särskild prövning. Se rättspraxis-dom kammarrätten.

3.2 Matkort

Kunder över 75 år har rätt till matkort (äta till subventionerat pris) utan behovsprövning, på kommunens äldrelägenhetshus, vid uppvisande av legitimation. Ingen utredning skrivs, handläggaren registrerar endast insatsen enligt socialtjänstlagen 4 kapitlet 2 § och skriver en social dokumentation. Personer under 75 år ansöker om insatsen enligt socialtjänstlagen 4 kapitlet 1 §. Rätt till matkort föreligger om den enskilde inte själv kan tillreda sin huvudmåltid eller av sociala orsaker, som att bryta isolering.

3.3 Matdistribution

Matdistribution kan beviljas för personer som inte klarar av att laga sin egen mat eller som på grund av andra svårigheter har behov av att få färdiglagad mat levererad hem till bostaden. Maten är kyld och levereras en gång per vecka. Matdistribution kan beviljas med upp till 7 portioner per vecka.

4. Fri avlösarservice i hemmet 20 timmar per månad

Fri avlösarservice kan beviljas 20 timmar per månad till kund med omfattande hjälp/tillsynsbehov som huvudsakligen tillgodoses av anhörig. Fri Avlösarservice 20 timmar per månad är ett kostnadsfritt anhörigstöd som är till för den som dagligen eller kontinuerligt vårdar en närstående som har ett omvårdnadsbehov på grund av långvarig sjukdom, är äldre eller har ett funktionshinder, se rutin för avlösarservice.

5. Akut behov- ej biståndsbedömd insats

Vid akuta situationer, se rutin Akuta behov- ej biståndsbedömd insats.

6. Beställning och verkställighet

Akuta insatser ska verkställas omgående.

Kunder inlagda på sjukhuset

Beställning för kunder inlagda på sjukhus, som planeras till ordinärt boende med hemtjänstinsatser, verkställs senast dagen efter beställningsdatum.

Kunder på korttidsplats

Beställning för kunder på korttidsplats, som planeras till ordinärt boende med hemtjänstinsatser, verkställs senast dagen efter beställningsdatum. Undantag gäller för kunder med behov av insatser från rehab, dessa verkställs nästkommande (helgfria) vardag efter beställningsdatum.

Kunder i ordinärt boende

Beställning skall verkställas inom 48 timmar efter det att biståndshandläggaren skickat beställning oavsett om det gäller en ny eller befintlig kund eller utökning av insats. Utgångspunkten är att insatserna ska verkställas skyndsamt, dock senast inom 48 timmar.

Utföraren kontaktar kund/anhörig samma dag eller senast nästkommande dag för att planera uppstart av insatser.

Om beställningen skickas fredag före klockan 12.00 kommer den att verkställas söndag. Om beställningen skickas efter 12.00 på fredag räknas 48 timmar från och med måndag. Start av insats kan bli först exempelvis en onsdag. Detta är det viktigt att kunden informeras om.

Beställning av hemtjänstinsatser som ska utföras mellan klockan 7-23 skickas till en hemtjänstleverantör. Insatser som skall utföras mellan klockan 23.00-07.00 skickas till nattpatrullen, se gällande rutin *Registrering av överlämnade insatser mellan hemtjänst och nattpatrullen*.

För beställning av trygghetslarm finns särskild rutin hos biståndsenheten.

7. Dagverksamhet

Dagverksamhet för personer med demensdiagnos kan beviljas när behovet av sysselsättning eller aktivitet inte kan tillgodoses på annat sätt till exempel genom det befintliga nätverket och kommunens olika träffpunkter. Syftet är att förlänga möjligheten att bo kvar i det egna hemmet och att avlösa anhöriga. Bedömning av behov om dagverksamhet görs i samråd med kommunens demensteam.

Dagverksamheten riktar sig till personer som bor i ordinärt boende. Dagverksamhet avslutas helt vid inflyttning till särskilt boende och upphör vanligtvis under den tid den enskilde vistas på växelvård/korttidsboende. Behovet bedöms kunna tillgodoses inom boendet.

Bakgrund

Nuvarande riktlinjer inom hemvårdsnämnden behöver revideras utifrån nya bestämmelser och förändringar i verksamheter.

Referensdokument

Socialtjänstlagen (2001:453)

Förvaltningslagen (2017: 900)

Dom: Kammarrätten i Stockholm 2009-06-26, mål nr 1434-09.

Ledningssystem/Dokument/Myndighet/Biståndshandläggning/Handläggning/Rutin/*Hjälp vid planerade besök på vårdinrättning*

Ledningssystem/Dokument/Myndighet/Biståndshandläggning/Hemtjänst-Trygghetslarm/Rutin/*Avlösarservice 20tim per månad i hemmet*

Ledningssystem/Dokument/Myndighet/Biståndshandläggning/Hemtjänst-trygghetslarm/Rutin/*Akut behov- ej biståndsbedömd insats*

Ledningssystem/Dokument/Myndighet/Biståndshandläggning/Hemtjänst-Trygghetslarm/Rutin/*Trygghetslarm*

Ledningssystem/Dokument/Myndighet/Biståndshandläggning/Handläggning/Rutin/*Ansökan om handräckning vid egenvård*

Ledningssystem/Dokument/Myndighet/Biståndshandläggning/Relaterat material/Styrning och ledning/Rutin/*Resursfördelning och insatsinnehåll*

Ledningssystem/Dokument/Styrning och ledning/Riktlinje/*Riktlinje för handläggning inom biståndsverksamheten-övergripande*

Ledningssystem/Dokument/Styrning och ledning/Riktlinje/Dokumentation SoL avser: *Riktlinje för dokumentation m.m. för verksamheter som bedrivs enligt SoL*

Ledningssystem/Dokument/Övrigt/*MAS-handbok-handbok för hälso-och sjukvård/Egenvård*

Ledningssystem/Dokument/Hemtjänst/Rutin/*Kvälls och nattinsatser, registrering avser rutin: Registrering av överlämnade insatser mellan hemtj*